

ŽIVLJENJE

25. KNJIGA

ŠT. 6.

LETO XIII.

IN SVET

19

LJUBLJANA

39

„Življenje in svet“

Ilustrirana revija za poljudno znanstvo, leposlovje in javna vprašanja.

Izhaja dvakrat na mesec. — Celoletna naročnina 84 din, polletna 42 din, četrtletna 21 din, mesečna 8 din. — V Italiji 48 lir, v Franciji 50 frankov, drugod v inozemstvu 2½ dolarja. — Naročnina se plačuje vnaprej. — Posamezni zvezki po 3 din.

Št. ček. rač. pri Poštni hranilnici v Ljubljani 10.540.

Urejuje in za uredništvo odgovarja
IVAN PODRŽAJ

Uredništvo ne vrača rokopisov, ki jih ni naročilo. — Dopisi za uredništvo naj se pošiljajo na urednikov naslov: Ljubljana I, predal 171.
Uprava: Ljubljana, Aleševčeva ul. 16.

Oglasi po dogovoru

Izdaja za konzorcij Iv. Podržaj. — Tisk Narodne tiskarne d. d. v Ljubljani, predstavnik Fran Jeran.

VSEBINA ŠT. 6

Ob naših šolskih katastrofah (dr. Mirko Černič) — Kako merijo roso? (Alis) — Jetika noseče žene, umetni splav in osebna zdravnikova etika (dr. K. P.) — Svetli trenutki (Ignac Koprivec) — Stara vera, stara bera (D) — Pismo mladim ljudem (Andre Maurois) — Parcela 32 (Ernest Pérochon) — Ali res »živi mrličiči«? (dr. Fr. Göstl) — Nadloge kapitana Bligha (T. G.) — Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima (tr) — Nežna ženska (N. K.) — Imeli smo ljudi — Iz filmskega sveta — Stvarce, ki ugajajo — Naš pes.

Naslovna slika: N. Pirnat, Mladost

Urednikov imprimatur 11. III. 1939.

V prihodnjih zvezkih bodo objavljeni poleg že naznanjenih naslednji prispevki: Vprašanje knjižnega jezika v Karpatski Ukrajini — Novinomerstvo — Penang, biser iztoka — Strah pred durmi — Lepota in ličilo — Mnogorodnost i. dr.

Ob naših šolskih katastrofah

Dr. Mirko Černič

Prvi tečaj letošnjega šolskega leta je dokončala večina naših srednjih šol t. j. klasičnih in realnih gimnazij tako, da je imelo približno 50% negativen uspeh, to se pravi, da je vsak drugi učenec oziroma učenka padel.

Če je ta katastrofa kazen, tedaj je ta kazen hujša od decimiranja, pri katerem pade zgolj vsak deseti in katero vrše samo v vojni pri uporih. Če je pa neuspeh, tedaj prekaša vse neuspehe zdravljenja, ker edino kuga je obolenje, ki zahteva še več žrtev; kuge pa v naših krajih ne poznamo!

Mislím, da sem s tem dovolj jasno dokazal, da je naša srednja šola bolna, hudo hudo bolna!

Gospodar, ki bi imel v svojem gospodarstvu táko napravo s takimi nesrečami, in ki se ne bi pobrigal, da to napravo ali popravi ali odpravi, bi kaj kmalu prišel na boben. In kaj naj rečeta narod in država, katerih eden daje tej napravi svojo deco, drugi pa to napravo vzdržuje! Ali ni že skrajni čas, da se oba zavesta, da tako ne gre več. Treba je zdravnika, treba je zdravit, pa tudi operacije!

Kakor pri vsaki bolezni je treba tudi tu najprej dognati vzroke. Kje je krivda?

Ali so osnove naših srednjih šol zgrešene, da zahtevajo pri izpitih od šolarjev več kot jim pri pouku nudijo? Ali morda prihaja v srednje šole nesposobna mladež? Ali morda naši šolniki niso kos svojim nalogam?*

To so tri možnosti, katerih ena ali druga ali ena z drugo ali pa vse skupaj povzročajo katastrofe, ki jih doživljamo.

Oglejmo si te možnosti drugo za drugo!

Kaj je šola nasplóh:

Vseučiliški profesor K. O z v a l d pravi o tem v mariborskih Obzorjih: (1939. št. 1—2) »Dvajsetletni obračun našega vzgojnega ter obrazovalnega dejanja in nehanja«:

»Tako ima šola nalogo, po nekem načrtu pomagati dečku in deklici, oz. mladeniču in mladenki do tega, da bosta znala — 'živeti', da postaneta prej ali slej čim bolj dodelan človek. Morda bi se dalo otipljiveje reči: pripravljati ju za tisti 'vsak dan', ki ju čaka, zlasti še za obe najaktualnejši torišči življenja v bližnji bodočnosti — za gospodarsko in pa za socialno življenje, ki dandanes človeku po večini teče v obliki poklica.

Če ti je do tega, da mlado bitje 'v duhu in resnici', ne pa 'kakor koli' pripraviš za življenje, tedaj ga moraš tako oblikovati oz. preoblikovati, da iz njega postane človek, ki bo na svojem mestu zadovoljen sam s seboj ter bodo i drugi zadovoljni z njim. Plod pravega oblikovanja bi naj bil po takem v ta pravec razvit mlad mož in žena, da jima bo zdrav duh v kar najbolj zdravem telesu. Ni namreč že v tem vse, da narod živi, treba je marveč, da dostojno živi. Tako je učil že Aristoteles.«

In kaj je srednja šola? Na istem mestu pravi isti:

* Značilne izjave je podal prosvetni minister St. Čirič, ki je sam profesor in ki je med drugim v narodni skupščini ugotovil, da je to, kar je danes v gimnaziji »prosveta«, karikatura. Tako poroča »Slovenec« z dne 8. III. 1939. V zvezi s to izjavo je članek našega avtorja, ki je o tem vprašanju že ponovno pisal, še bolj aktualen.

Urednik.

»Tudi gimnazija je obrazovalna šola, podobno ljudski. Vendar pa ni le nadaljevalnica ljudske šole, saj je rojena iz drugačne miselnosti. Ko dečko ali dekle stopi iz 4. razreda ljudske šole v gimnazijo, se odslej na drug način uvaja v prirodni svet in pa v kulturno življenje — v znanstvenem duhu. Kajti namen srednje šole ni izobraževanje najširših ljudskih slojev, temveč oblikovanje odbranih poedincev, ki naj bi kedaj na tem ali onem torišču samostojno reševali življenjske naloge naroda. Srednješolski abiturient bi naj bil usposobljen, da se res lahko odloči za tak ali tak (akademski ali neakademski) poklic, ki zahteva ‚voditeljskih‘ lastnosti: n. pr. lastni preudarek in razvit čut odgovornosti.

Zato pa bi srednja šola naj učenca in učenko tako vodila, da najde pravo pot kvišku, ko se končavši gimnazijo vzpenja navzgor v mejah svoje socialne plasti ali pa se preko njenih mej dviga v drugo višjo plast. Kajti kako neki bo ‚študirani‘ človek drugim, vodstva potrebnim zanesljiv kaži-pot, če se ni nad te ljudi dvignil v vseh človeških pomembnih legah svoje duše, reči hočem, če se ni naučil ‚razumevati‘ živega človeka ter sleherni korak upije, da v resnici ni drugega nego n. pr. gospodarski nevednež, intelektualni parvenu, umetnostni snob, politični diletant, socialni fantazem.«

S temi besedami našega vodilnega uradnega pedagoga je dovolj jasno obeležena naloga šole nasplóh in gimnazije posebej.

So-li osnove t. j. program oziroma šolski predpisi v skladu s temi zahtevami?

O tem so že mnogi mnogokje dosti razglabljali, zaradi tega meni tega tu ni treba znova načenjati.

Je drugo, dali pridejo v naše srednje šole res izbranci in izbranke ali pa vsevprek? Za izbiro so sprejemni izpiti; nimam možnosti v tem izreči kakršno koli sodbo.

Zaradi tega pustim obe prvi dve možnosti morebitne krivde vnémar in pokažem na tretjo, to so naši šolniki oziroma vzgojitelji.

Ni dvoma, da more našete naloge izvrševati le tisti, ki je sam »oblikovan« in »preoblikovan«; ki je sam »človek«, sam »na svojem mestu zadovoljen sam s seboj« in ki so »tudi drugi zadovoljni z njim«; le tisti, ki je »odbran poedinec«, ki »samostojno rešuje življenjske naloge naroda«; le človek »voditeljskih« lastnosti z lastnim preudarkom in z razvitim čutom odgovornosti; le oni, ki se je sam vzel »navzgor v mejah svoje socialne plasti« in »preko njenih mej v drugo, višjo plast«; le oni, ki se je dvignil kot zanesljiv kaži-pot nad ljudi njegovega vodstva potrebne v vseh človeških pomembnih legah svoje duše, ki se je naučil »razumevati« živega človeka — skratka: ki je postal ne le šolnik po šolskih predpisih marveč vzgojitelj mladih duš!

Od kod nam ti odbrani oblikovanci in preoblikovanci?

Z naše univerze!

V »Zgodovini slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929.« berem mnenje tedanjega rektorja dr. Milana Vidmarja:

»Univerza ni institucija, ki bi ji bil edini namen dajati državi in narodu neko število uradnikov, zdravnikov, odvetnikov, sodnikov itd. marveč je najvišji hram duha, tvornica trajnih duševnih vrednot, javna svobodna last svobodnega naroda.«

Te rektorjeve besede so v popolnem skladu z nekdanjim smotrom vseučilišč: »lehren und forschen« — učiti in doganjati, v njih pa ne zasledim tega, kar zahteva po besedah profesorja Ozvalda sodobna šola. Zaradi tega jih je treba razširiti in jim dodati: poslanstvo univerze je

tudi v tem, da izoblikuje in daje narodu uravnotežene ljudi jasnih misli in smiselnih reakcij.

In kako je danes s tem pri nas?

Nekdo, ki je bil videl mnogo sveta, je, vrnivši se spet v našo prestolnico, dognal, da ni nikjer na svetu toliko posebnosti, kot jih premore Ljubljana! Ljubljanski posebnosti in slovenski posebnosti nasploh, ti so naša slovenska nesreča! Žal jih najdemo prav povsod, na univerzi, po srednjih šolah in v vsem našem javnem in zasebnem življenju. Pred prevratom so naši ljudje med šolanjem morali v tujino, prišli so v Gradec, na Dunaj, Prago itd. ter si tam razširili obzorje, videli so, da je Ljubljana dolga vas, da je naša domovina majhna, ki se more uveljaviti zgolj s pozitivnim delom in pozitivnimi vrednotami. Zaradi tega smo imeli Slovenci može, ki jih je čislal svet. Danes? Naš »šolani« človek začne in konča svoje šolanje in svojo izobrazbo doma v dolgi vasi, svet mu je zapečaten knjižica, vse presoja po svojem omejenem obzorju. Da pa omejenost ni preveč očita, si je izmislil trditve, da je ona pravo slovenstvo, vse drugo je izkoreninjenost. Tako smo v večnem začaranem risu, ki nas dela duhovno majhne, nas duhovno ogroža, nam izpodjeda korenine ter nas bo izpodnesel na lastnih tleh, da bomo plen tujcev pri prvem njihovem naskoku.

To so negativni kompleksi domačih visokih šol, na katere nismo pomislili takrat, ko smo se borili zanje. Dvajsetletne izkušnje nam naročajo, da si je treba biti tega v svesti in da je potrebno najti odpomoč! Naloga naše univerze mora biti tudi v tem, da naše slabe lastnosti ovira in zatira, ne pa samo to, da je rodilnica poklicnežev, učenjakov in posebnosti.

Kako merijo roso?

Rosa ima večji ali manjši vpliv na rastlinsko življenje, zlasti pa na življenje poljedelskih rastlin. Doslej so ta vpliv sicer bolj malo cenili, pa so ga dokazali skrbni poskusi biološkega raziskovalnega zavoda na vseučilišču v Greifswaldu.

Sicer pa so neoporečne merilne metode za razčiščenje vprašanja rose zgradili šele za te poskuse. Prof. dr. Leick, vodja omenjenega zavoda, je vzel za svoje meritve 100 kvadratnih centimetrov veliko in centimeter debelo ploščo iz kremenčeve pene in mavca. Plošča ima hrapavo površino in je vdolžna v okvir iz cinkove pločevine. Zgornja stran plošče vsrkava roso, pri tem narase njena teža in to porast stehajo z občutljivo tehtnico do miligrama natančno. Če polagamo več takšnih plošč noč za nočjo na različne kraje, dobimo vpogled v količino teh različnih krajev. Posebno dosti rose dobe, kakor so pokazali poskusi, površine z nizkimi rastlinami. Primerjali so količino rose na prostih tleh s količinami na poraslih tleh. Mlado jelševje je dobivalo 2.2, polje detelje 2.55, polje sladkorne pese 6 in krompirjevo polje 7 krat toliko rose kakor prosta tla.

Hektar enotno obdelanih tal je v avgustovski noči dobil 9000 l rosne vode, v vsem avgustu pa 138.000 l. Ta množina je ustrezala 20 odstotkom deževne množine, ki je padla na istem kraju v istem mesecu. V splošnem oskrbi rosa 10 odstotkov vse vode, ki jo dobe rastline v enem letu. Alis

Glede Anti-Machiavela, ki ga je napisal pruski kralj Friderik, je Voltaire dejal: »V skledo pluje, da bi drugim slast pokvaril.« Chamfort

Jetika noseče žene, umetni splav in osebna zdravnikova etika

Po danskih časopisih prir. dr. K. P.

Zopet je nekaj gnilega v državi Danski. Celotno časopisje je pozabilo na Španijo in na vsa aktualna politična vprašanja. Razmeroma majhna in brez-pomembna zadevica, strašno malo »zgodovinska« zadevica je razburkala dansko javnost. Prav za prav ni niti zadeva sama zadnji vzrok za ločitev Danske v dva sovražna tabora, temveč samo njena načelna stran. Stvari so se najprej polastili žurnalisti, za njimi filozofi in juristi, nazadnje pa so naskočili umetniki in povzročili pravo pravcato Dreyfusovo afero.

Jedro zadeve je sledeče: Dr. Nielsen je zdravil neko delavsko ženo radi pljučne jetike. Žena je postala noseča. Njen zdravnik je ugotovil potrebo po umetnem splavu radi nevarnosti, kateri so izpostavljene jetične noseče žene. Poslal jo je v bolnišnico, kjer naj bi se izvršila operacija. Priložil je svoje spričevalo, ki se glasi na najvažnejšem mestu takole: »Z o z i r o m n a g o r n j i iz vid (opis pljučne jetike, op. prev.) in z o z i r o m n a t o, da je pa-cientka pod vplivom nosnosti izredno oslabela in stal-no izgublja na teži in ne more jesti, pričemer obstoja ne-varnost za poslabšanje njenega stanja na pljučih, pred-lagam, da se pri imenovani izvrši umetni splav. Dr. P. Nielsen.«

V državi Danski pa te stvari ne gredo tako gladko. Država prizna in do-voli umetni splav, če je za to podana medicinska nujnost, toda samo v bol-nišnicah in ob sodelovanju komisije, ki jo sestavljajo trije člani. Član ko-misije, specialist za tuberkulozo v Kodanju dr. Johannes Nourup, pa je iz-dal naslednje spričevalo: »P a c i e n t k a i m a f t z i z i č e n (jetičen, op. prev.) proces v levem vrhu s kužnim izmečkom. Stanje pljuč je ozdravno.

Pacientka hkrati trpi na hyperemesis gravidarum (bruhanje v nosečnosti, op. prev.), kar nedvomno ogroža prehra-no, ki je za zdravljenje tuberkuloze nujno potrebna v izdatni meri.

Obolenke s takšnim stanjem se po bolniških zavodih navadno predlagajo za umetni splav, ker je v takih bole-zenskih primerih zadoščeno zahtevam zakonodaje.

Iz etičnih razlogov osebno umetnega splava načelno ne predlagam. Dr. Joh. Nourup.«

Bolnica je morala oditi domov. Čez sedem mescev je povila zdravega otročička in pet mescev za tem je umrla na jetiki, kakor sta predvidevala oba zdravnika.

Ob ženinem grobu je mož prisegel maščevanje in spravil obe spričevali v javnost v obliki javnega vprašanja, kakšno kazen zasluži mož, ki mu je po osebni krivdi zagrebel njegovo ženo. Tako je prižgal plamen, ki se neverjetno hitro širi čez vso Dansko in še preko njenih meja. Dokaz, da je s svojim vprašanjem zadel v živo.

Prvi mu je odgovoril profesor teologije, pastor dr. Neubacken v letopisu »Kirkegaar revue«. Obrazložil je žalujočemu možu, kaj je etika, kaj so mo-ralni zakoni, kdo je tem zakonom podrejen, da je umetni splav umor živega človeka z neumrjočo dušo in če se nekaj takega prigodi s privoljenjem oblasti, da je s tem razbit jez, ki brani družbo pred kaosom, ki komaj čaka

onstran jezu, da se razlije preko edinstveno urejene Danske. Žrtev žene je huda, toda rešilna za človeštvo in Dansko, obenem pa naj ne pozabi zameno za ženo, ki jo ima v svojem otroku. V svoji apologiji reda ni učeni profesor pozabil omeniti pogubonosnega boljševizma, saj je ravno boljševizem začel svojo vse uničevalno pot z generalnim pooblastilom za umetni splav.

Tako je teologija že znatno razširila okvir javnega vprašanja. Odnos med nosečo ženo in dr. Nourupom je bil skoraj pozabljen. Osebna krivda za smrt žene že ni bila več omenjena in če je bila omenjena, potem ni bila to več krivda, temveč čednost. S takimi čednostnimi občutki je najbrže dr. Nourup tudi podpisal svoje zdravniško spričevalo, ko je nasproti dr. Nielsenu tako demonstrativno poudaril, da iz etičnih razlogov — on sam, dr. Joh. Nourup, osebno — umetnega splava načelno ne predlaga.

Od tega trenutka naprej sledi poplava. Zanimivo je vedeti, da so tvorili hudournik nad dr. Nourupovo glavo napadalci in da so se njegovi branilci skoraj poskrili pred razdraženim javnim mnenjem.

Uničujoče argumente so prinesli juristi. Spričevalo v obliki dr. Nielsena je korektno in logično, medtem ko predstavlja — tako kakor je zamišljeno — spričevalo dr. Nourupa premišljen umor. Dr. Nourup se je postavil v svojem spričevalu v vlogo suverenega sodnika. Zanj zakoni ne veljajo, temveč samo njegova osebna etika. S svojim spričevalom je on sam osebno podrl jez kaosu, ker je potepal zakon, ki je od njega jasno zahteval, da se izreče o tem, ali je življenje dotične noseče žene v nevarnosti ali ne, in če v nevarnosti zakon dovoljuje splav. O tem, da-li se bo splav izvršil ali ne, pa ne sme odločati niti dr. Joh. Nourup, on in osebno, etično in načelno, niti kdo drugi od komisije, ki se jih stvar ne tiče niti osebno, niti etično, niti načelno — saj jo lahko takoj pozabijo, čim so podpisali zapisnik — temveč ima pravico odločevanja edino noseča žena sama, ki se ji hoče živeti ali umreti. Celo mož te žene mora križem rok počakati njene odločitve. Tako visoke pojme ima Danska o individualnem življenju že rojenih ljudi in tudi žene. Tako pa se je dr. Joh. Nourup postavil v vlogo sodnika-tirana, mesto da je ostal v skromni vlogi medicinca. Kakor vidimo, so juristi preobrnil etiko in so iz čednosti napravili precej smrdečo nečednost.

Žurnalisti so stvar spet zagrabil s svoje strani in ga po časopisju spraševali, kaj je po obsodbi uboge žene storil, da bi ji ohranil življenje. Nazadnje so ugotovili, da ni niti vedel, kdaj je umrla njegova obsojenka.

Zadnji in ne najlažji kamen so vrgli na ubogega dr. Joh. Nourupa razjarjeni levičarski politiki, ki so se čutili prizadeti po dr. Neubackena pisanju.

Po vsem tem se zdi, da je dr. Joh. Nourup dejansko kriv, česar ga dolži mož umrle žene. Čeprav je javno mnenje na strani tožeče stranke, pa se zdi, da vseh argumentov, ki jih navaja protestantska teologija, le ne bo mogoče v celoti zavračati. Val se bo zopet odbil na drugo stran. Vprašanje je namreč težje rešljivo, kot si mislijo juristi. Kaj naj bi storil dr. Nourup, ki morda misli, da je umetni splav pravi umor nerojenega človeka, če pa splava ne dovoli, je storil ono, česar ga obdolžuje mož — namreč umor že rojenega človeka? Ali naj bi se umaknil iz komisije z molkom? Ne sme, zato je postavljen na svoje mesto in je prisegel kralju, da bo vestno izpolnjeval svoje dolžnosti. Vsega tega tudi na Danskem še niso rešili. Val se bo kmalu odbil z levega brega na desni breg, pomiril pa se menda ne bo. Vprašanje samo pa je tako zanimivo, da bo slovenski javnosti gotovo močno ustregel vsakdo, kdor bi ga skušal rešiti po svojih vidikih. Morda bo dr. Joh. Nourup ravno na Slovenskem pridobil mnogo prizanesljivih sodnikov, njegova čednost pa večje število oboževalcev.

Sveili trenutki

Ignac Koprivec

Zopet sem imel v gosteh enega izmed tistih strašnih tednov, ki se jih nisem mogel otresti zadnji dve leti. Peti dan sem že hodil lačen po cestah. Bil je deseti marec. Ponoči je padla drobcena plast suhega snega na zmrzal in koraki so škripali. Mraz me je grizel skozi preluknjane podplate v noge ter se mi pretakal po žilah gori do temena, da sem jel drgetati, čim sem se ustavil, a tudi med hojo me je včasi zagrabil besen drget, da so mi zobje zašklepotali. Ključil sem se, se vlekel v suktnjo, in če je bila ulica prazna, sem si potegnil kapo čez ušesa, katerih že skoraj nisem več čutil.

Ze tretji dan sem odšel od doma zjutraj, ko še v hiši ni vstal nihče. Sedmega zvečer se je namreč zglasil pri meni gospodar: »Ne zamerite, gospod! Jako mi je žal, veste,« je mencial preobračaje oči. »Denar je denar. Radi njega živimo, veste. Vsak ima svoje potrebe. Sedmi je že, pa še niste plačali stanarine, veste. Bržkone ste takole,« — in zakrilil je po zraku z desnico ter puhnil: »P-h-h! Če ne plačate v dveh dneh, vam moram odpovedati.«

Vino je zaudarjalo iz njegovih ust, in ko je zatem odprl kuhinjska vrata, sem ujel v svoj nos vonj po pečeni svinjini. On je namreč moral imeti svinjino tudi za večerjo, sicer se mu je pokvarila prebava.

Ko je zatreščil kuhinjska vrata, sem se sesedel na stol trd in razjeden od sramu. — Tako se bo torej zdaj začelo! — sem pomislil. Kakor potepuha me bodo podili gospodarji iz stanovanj in slednjič bom imel radi nepoštenosti opravka celo še z oblastjo. Vse to pa radi neumnega naključja, ker nimam protekcije, znanca, ki bi me priporočil pri urednikih. Brez protekcije se namreč danes v slovenski literaturi nikamor ne pride. — Ampak spomnil sem se neke obljube, ki mi jo je dal urednik uglednega dnevnika. Jutri bo bržkone izšel moj podlistek, v nedeljo zopet, pa sem rešen. »Ne, ne, gospodar, ne sme postopati z menoj tako! Saj nisem potepuh! Za njim stopim; povedal mu bom, kako imam na vidiku denar, kaj je povzročilo zamudo in razumel bo, saj sem mu redno plačeval.«

Planil sem pokonci in hotel iti v kuhinjo, ali slabost me je obšla. Drugi dan gladovanja je najhujši. Urezalo me je v želodcu, kot bi mi ga kdo prebodel, in zazdelo se mi je, da se mi je črevje zavozljalo. Drget mi je spreletel telo, potem pa mi je legla v žile vročina in mi orosila čelo in roke. Oprijel sem se mize in strahoma poslušal povzpešeno utripanje srca, misliti pa nisem mogel ničesar. Kakor da bi mi padla na možgane debela kepa svinca ter jih pomandrala in onesposobila za delo. Nekaj trudnega in težkega se je prikradlo v moje mišice, da sem klecnil v dve gube, kakor kup mesa brez življenja. Stisnil sem glavo med dlani, se naslonil na mizo in tako naslonjen sem ostal bog ve koliko časa.

Ko sem se vzdramil, bolečine v želodcu ni bilo več in v črevju sem čutil neko sproščeno lahkoto kot bi ga opral v sveži vodi. Tudi v glavi se mi je nekoliko zjasnilo in v mišicah sem začutil prožnost, le srce se ni umirilo. Utripalo je silneje ko kdaj koli prej, in plah sem se zdel samemu sebi.

»Ne, nocoj ne pojdem h gospodarju!« sem sklenil. »Jutri, ko dvignem pri časniku honorar. Nocoj sem slab. Vonj po mesu, po dobri večerji in ona prijetna intimna toplota, ki je puhnila vame iz kuhinje, če sem šel mimo, bi me spravila na kolena, poniževal se pa ne bom.«

Potegnil sem se v posteljo oblečen kakor sem bil, zakaj v sobi je bilo

mrzlo. Poskusil sem zaspati, a nisem mogel. Vse moje bedno življenje je drselo mimo mojih oči, se mi posmehovalo ter se norčevalo iz mene. Mati, sestra, sosedje, — vsi so šli mimo. Pomilovalno in prezirljivo so me gledali, da sem se zvijal od bolečine. Zagovarjal sem se, prosil, a pomagalo ni nič. Začel sem šteti in sem štel ne vem kolikokrat do tisoč. Tako sem zaspal. Sanjalo se mi je, da sem bil na veliki pojedini. Raznovrstne dobrine so prinašali na mizo, meni pa so začudo dajali samo koruzne žgance in gofaž. Ali bil sem vesel. Nikoli nisem zahteval veliko od življenja, pa me tudi to zapostavljajo ni vznevoljilo.

Zjutraj, ko je bila ura v bližnjem zvoniku šest, sem se splazil tiho iz hiše.

Tako sem napravil ta dan že tretjič. Šel sem pred uredništvo ter gledal, kako je lepil sluga časnik na desko. Hlastno sem preletel list za listom, ali mojega podlistka ni hotelo biti. »Jutri bo, jutri,« sem si ponovil zopet, da bi ubežal resnici.

Brez cilja sem se nato pognal v jutrnjo meglo plah, sestradan, prezebel. V želodcu sem imel čuden občutek, kot bi mi kdo nalil vanj kropa. Včasih mi je zakrutilo v njem tako bolešno in glasno, da sem se preplašeno ozrl naokrog, če ni morda kdo v bližini. »Peti dan, moj bog, peti dan! Saj moram poginuti, če se vse to ne preokrene!«

Ni mi bilo žal življenja, spoznal sem že njegovo vrednost, toda imel sem cilje; pred menoj je bil smoter, pa se mi je zdelo neumno žrtvovati vse to radi bedastega glada.

Ogledal sem se okrog sebe. Sonce je pravkar razgnalo meglo. Lesketalo se je na bliščečih snežnih kristalih, da me je ščemelo v oči. Vse okrog se mi je zdelo tako banalno, tako grdo, podobno mislim v moji glavi.

Šel sem na univerzo. Ogrel bi se rad, pa sem vstopil v predavalnico. Bila je ura ruske literature. Življenjska borba velikih ljudi iz predvojne dobe. Pozabil sem nase, na glad in na siromaščino. V duhu sem splaval tja v mračno Moskvo, v gnili Petrograd. Videl sem, koliko teh ljudi, katerih imena izgovarjamo danes s svetim spoštovanjem, je stradalo, toda glad jih ni ubil, zoprvali so mu z vso silo svoje volje, ne kakor jaz, ki sklanjam glavo, in končno so dospeli preko njega do svojega cilja. Lepo mi je postalo v srcu, milo in toplo, da so mi stopile solze v oči. Noč in dan bi poslušal to povest velikih ljudi, ne da bi se spomnil potreb svojega telesa, ali predavanje je bilo končano in moral sem zopet iti.

Skoraj zaječal sem, ko sem se vzravnal, tako me je zbolelo v želodcu. Zdelo se mi je, da se mi je preobrnil, in glad me je znova pograbil z vso svojo okrutno močjo.

Kakor senca sem se vlekel po stopnicah. Imel sem občutek, da se bom zdaj zdaj zrušil. Oprijel sem se masivne stopniščne ograje in obstal. Slabost se je nekoliko poglela. Tovariši so me gledali. Nasmihali so se mi, ker so mislili, da sem pod vplivom »mačka«, spodaj, preden sem odprl vrata, da bi se pognal na prosto, pa mi pravi nekdo: »Si ne pojdeš po pošto,« Obrnil sem se. Stopil sem k tabli za objavljanje pošte, preletel naslove in res sem našel med njimi svoje ime.

»Pošta! Od koga le? Gotovo nič dobrega,« sem pomislil in zle slutnje so me obletele.

Morda pismo od doma? Takrat sem imel še dom. Od matere? Sestra je ležala bolna na smrt. Morda mi sporoča, naj pridem še pred njeno smrtjo, da ji sežem poslednjič v roko. Moj bog, moj bog, kaj če je to! Kam naj grem sestradan, brez denarja in brez obleke? Vse moje stvari so bile v starinarni. Prodal sem jih bil v težkih urah. Nadejal sem se uspeha pri kakšnem listu,

pri reviji. Obljubil sem, da stvari odkupim, sicer bi starinar sploh ne vzel moje obleke, mojih knjig. Pa je poteklo že toliko časa od takrat, uspeha pa ni hotelo biti.

Urednik revije, kamor sem nosil najčešče svoje spise, mi je vedno pravil: »Nekaj pri vas ni v redu. Zdite se mi odmaknjeni od sveta, nekam v oblake. Življenju se morate približati, pa bo! Saj imate pripovedni dar, le rabiti ga ne veste.«

Vedel sem, da ima prav in sem ga spoštoval. Poljubil bi mu najrajši roko, se razjokal pred njim, da bi videl, kako mi je. On pač ni vedel, da ima stradani človek živce kakor sito. Ampak hotel sem se držati v mejah dostojnosti, poklonil sem se in šel.

Zaljubil bi se v tega urednika, tako mi je bilo, zakaj v svoje veliko veselje sem ugotovil, da je moje spise bral. Bili so namreč tudi takšni, ki so me odganjali, ne da bi prečitali vsaj vrstico tega, kar sem napisal, dasi je ležal spis pri njih par mescev. Nobeden izmed njih mi ni hotel dati nasveta, po katerem sem koprnel, kakor bi me sovražili, ker si za pisanje nisem izposloval njihovega dovoljenja in še nisem pil z njimi. Nekoč sem se radi spisa, ki je ležal v uredništvu pet mescev, drznil vprašati, kje so napake, radi katerih ne more na dan. Spoznal bi jih rad, jih popravil ter se jih v bodoče izogibal. V zadregi mi je urednik dopovedoval, da ni, — no, pač ni, — skratka ni za objaviti. Čemu ni, mi ni povedal, da je že pozabil, je dejal. Drugič me je odgnal s trditvijo, da je novela predolga, dasi je objavljala revija še daljše stvari.

Vsa ta moja trnjeva pot mi je stopila znova pred oči in zavedel sem se svoje neznatnosti, svoje brezpomembnosti. Pa sem nekoč mislil, da bom zarezal s svojim nožem globoko v to sveto zemljo. — Oh, ko bi človek imel vsaj kos kruha, prijatelja, na katerega bi se lahko obrnil zdaj, ko mi je na smrtni postelji sestra in bi jo moral obiskati! Če bi bil v dobrih odnošajih s kakšno revijo, bi zdaj lahko prosil predujma. Razumeli bi čuvstva brata, ki mu umira sestra.

Zopet sem pogledal na desko. Moje ime se je razločno blestelo na nji. Oslinil sem prst, zbrisal drobno napisane črke in poiskal v telovnikovem žepu pol dinarja, denar, ki mi ga je nekoliko prej dal tovariš, da bi si kupil cigareto.

Dvignil sem pismo. Pogledal sem žig. Da, moj rojstni kraj. Slutnja se je potrdila. Gotovo je od doma radi sestre. Ali motila me je pisava. Obrnil sem kuverto. Na zadnji strani je bil napisan naslov, ki me je osupnil. Hudiča, pri tem dekletu sem si izposodil nekaj denarja, da sem se lahko peljal v Ljubljano. Bila je moja znanca. Dobro dekle sicer, ali zdaj bržkone potrebuje denar. Terja me, prav gotovo me terja, ker sem ji obljubil, da ji bom vrnil do božiča, kajti moj uspeh je bil tako rekoč na dlani, zdaj pa je že marec. »Kristus, kako ji naj vrnem zdaj, ko sem lačen in duševno strt, da ne morem delati ničesar!«

Šel sem. Kakor zgubljen sem taval po ulicah. Pismo, ki sem si ga porinil v žep suknje, me je žgalo do srca. »Le s kakšnimi besedami me terja?« sem pomislil. Vročina se mi je dramila v želodcu, mi žgala pljuča, srce in ves sem postal poten. »Moj bog, kako se ji bom opravičil?« mi je ušlo.

Pismo je počivalo v žepu neodprto. Bal sem se ga dotakniti. Podlež sem se zdel samemu sebi, odvečni človek, ki živi popolnoma po nepotrebnem.

Vlačil sem svoje trudne noge mimo kuhinj, iz katerih se je širil vonj po goveji juhi. Oblizoval sem se tudi pred pekarnami, iz katerih je prihajal vonj po svežem kruhu. Sesedel bi se najraje, tako mi je bilo.

Šel sem v park. Poiskal sem samotni kraj, da bi ne videl nihče mojega obraza, ko bom čital trde besede svoje upnice. Sedel sem, počakal, da sem si nekoliko oddahnil, potem sem pa segel po pismu. Srce mi je drgetalo. Pretrgal sem kuverto. Nenavaden občutek sem imel, ko sem zagrabil s prsti pismenski papir, popisan z drobno pisavo. Razgrnil sem ga. . . . Na tla je zletel stodinarski bankovec. . . . Pismo mi je padlo iz rok. Planil sem pokonci. Noro sem gledal svež sneg na kostanjih, in sapa, ki je vela od severa, se mi je zazdela kakor balzam. Pobral sem denar, pobral pismo ter ga prečital. Nič o denarju. Nič, čemu ga je priložila, le o sebi mi je pisala, da trpi, ker je spoznala, kako varljivo je življenje, o denarju pa nič. Pač, na zadnji strani ob dolnjem robu je bilo zapisano z drobceno, komaj čitljivo pisavo:

»Prilagajam bankovec, da ne boš žalosten v teh lepih dneh, ko se človeku zdi, da prihaja izza vseh hribov pomlad.« Rina.

»O, zlata, dobra Rina!« mi je planilo iz srca in solze so me oblile. »Še me ne bo konec!« sem se smehljaj. »Dvignil se bom, se izpopolnil; prišel bom do zemlje, kakor hoče urednik »Zelene lastovice«, in bom delal, delal! Izpovedal se bom, da bo postalo nekoliko mirneje v tem bedastem srcu in morda bom nekoč prišel celo do kruha, do skorje, drugega pa ne želim.

Spravil sem pismo. S stotakom v roki sem si popravil klobuk, pogledal v sonce, ki se mi je ta hip zdelo tako lepo kot še nikoli in z vriskajočo dušo sem šel v mesto.

Stara vera, stara bera

Bolj ko kateri koli narod se Angleži oklepajo dednih šeg, akoprav se za našo dobo zdé kaj nenavadne. Isto velja za razne dominione. Tako Kanadci, ki jih to pomlad obišče Jurij VI. Prvikrat stopi neki angleški vladar na to zemljo, tolikšno ko dve sto Švic. Pokloniti mu kanijo baje dva losa in dva bobra. »Da j je umrl, a ne da j ga je pokopal«, veli slovenski pregovor. To stališče ni tuje niti drugim rodovom. Zato si lahko mislimo, da ta dar ni kar tako. In res. Karel II. je ob koncu 17. stol. dovolil listino plemičem, namenjenim trgovati v ozemlju okoli Hudsonovega zaliva. Ena točka v tej »karti« je vsebovala določbo: Ako Nj. Veličanstvo kedaj deželo poseti, prejme v dar dva severna jelena in dva dabra.

Poslej so trgujoči plemenitaši izginili. Njih delo pa se nadaljuje. Opravlja ga že dolga leta mogočna Družba Hudsonovega zaliva (kratice: H. B. C. = Hudson Bay Company, po zatrdilu šaljivcev: Here Before Christ, ali: tu pred Kristom). Listina, na katero smo namignili, je bila objavljena 2. V. 1670. Takrat je bilo malo nad pol stoletja, odkar je bil znan ta zaliv, čigar najditelj je bedno poginil. Cela leta se živa duša ni zmenila za pokrajino, vezano na tako turobne spomine. Vendar 1668 je jadrnica »Brez primera« odrinila s Temze proti daljnim, negostoljubnim obalam. Navzlic temnogledim napovedim je Baring, kapetan omenjene ladje jadralko izvršil svoj nevarni naklep. Spretni brodnik, ki je kot kitar često krmaril po mrzlem morju, je pristal v zatok. Početje prav težavne vrste, saj ni bilo ne svetilnikov ne varnostnih znakov za opasna mesta po tej obsežni zajedi.

Ladjica je imela neko nalogo: vozila je izvestno število prekupcev, ki naj bi pretehtali možnost barantanja. Izlahka so zamenjali svojo navlako: nože, pipice in pipe, odeje itd. za sijajno kožuhovino, imenitno pripravljeno ter izredno blestečo. Doma so jo prodali za težke denarje. Ko so se vrnil Baring

in njegovi tovariši, so si izposlovali oni trgovski privilegij. Družba se je bolj in bolj razvijala. Njej gre zasluga, da se je severna Kanada sčasoma raziskala, saj H. B. C. je ustvarjala postojanke, nekakšne utrdbe ali zaloge malone povsod, ob rekah in jezerih. Velikopotezno podjetje ni bilo brez pasti, zlasti v 18. stol., ko so se Francozi in Angleži lasali za neizmerna snežišča, Indijanci pa kaj pridno skalpirali belokožce.

Krznu, skraja edinemu predmetu zamenjavanja, so se po malem pridružili še drugi, posebno žitarice. L. 1936. so v Fort Churchill, najstarejši postojanki imenovane družbe na zapadnem bregu zaliva, otvorili povsem sodobno pristanišče, ki ga železnica spaja s kmetškimi predeli in kaščami Daljnega zapada kanadskega. Takisto je bila razsežna krajina približana Atlantiku. D

Pismo mladim ljudem

Andre Maurois, član Francoske akademije

Vaše življenje se začneja v težkih časih. V zgodovini so potopi, ki pomagajo celo najslabšim plavalcem do uspeha. Toda vaše pokolenje se bori v besnečem morju proti struji. To je težavno. V prvih trenutkih vam odpove dihanje in dvomili boste, ako kdaj dosežete obrežje. Pomirite se. Drugi pred vami so doživeli prav tako visoke valove, pa niso utonili. S spretnostjo in pogumom boste vztrajali do prvega pomirjenja.

Kot zmagovalci ne pozabite, da so človeške zmage vedno le delne zmage in le za določen čas. Nič na svetu se ne more za večno urediti. Nobeno zmagoslavje ne odloča o daljni bodočnosti. Nobena pogodba ni za dolgo odločilna za odnose med narodi ali za njih meje. Nobena revolucija ne ustvari večno srečne družbe. Čuvajte se pred upanjem, da ima človek ali pokolenje po izpolnjeni nalogi pravico do blagostanja v brezdelju. Življenjska etapa se konča šele ob uri, ko se začne noč.

Ne verujte, da se more človeška narava nenadno spremeniti, ker je zavladal neki nauk, neki razred ali neka rasa nad drugimi. Človek je divjak. Filozofi in duhovniki so ga polagoma dresirali ter ga z običaji in ceremonijami obvladali. Zanikanje vere in običajev, katerih dobro stran je dokazal čas, bi pomenilo napraviti iz človeka spet barbara. Edini pravi napredek temelji na teh običajih, ki so le tedaj trajni, ako počasi nastajajo.

Naj se vam ne mudi. Premoženje in ugled, ki ju je prinesel trenutek, prav tako hitro izgineta. Želim vam ovir, let borbe. Boj vas bo utrdil. S petdesetimi ali šestdesetimi leti boste močni kakor skale, ki jih je bičal vihar. Sovražni svet vas bo izoblikoval. Značajni boste ter se boste smejali spremenljivim mnenjem drugih. Mlademu človeku se zdi vse strašno. Prve ovire se zde kot žalitve. Pred grozovitostjo ljudi in stvari si zagotovite notranje pribežališče. Sleherni mož si more v svojih mislih postaviti klonico, kjer bo varen pred najtežjimi izstrelki in pred še tako zastrupljenimi besedami. Česa naj se boji duša, v kateri vlada mir? Tega skrivnega sveta ne morejo poškodovati ne preganjanja in ne natolcevanja.

Ljubezen naj bo za vas resna, vendar ne tragična. V mladosti vas bodo zadele begljivost žensk, njih koketnost, njih laži in njih grozovitosti. Vedite, da te strani njih narave resnično obstoje, da pa so umetne. Ko opazujete ženske, mislite na morje, čigar površina se tako spreminja, da pa je za one,

ki ga poznajo, zanesljiv prijatelj. Za ozkimi vrstami žensk, ki se preveč ponujajo, iščite sramežljivejše duše, ki se obotavljajo pri odkrivanju svoje nežnosti in zaupljivosti. Med temi boste lahko našli svojo družico. Onim, ki so vas vredne, prisezite iz vsega srca zvestobo. Ne pomilujte Don Juana. Dobro sem ga poznal. Bil je najnesrečnejši, najnemirnejši in najslabotnejši človek.

Bodite stanoviti in vztrajni. Vem, da je človek, če mu stvari ne gredo po sreči, v skušnjavi, da bi pričel novo življenje z drugo žensko, z drugimi prijatelji in da bi rad živel pod drugimi zvezdami. Ne uklonite se temu, kar se vam zdi lahko. V skrajnih primerih je nemara mogoče, da zahteva neznozna nesreča nov začetek, za večino ljudi pa je bolje, da napravijo iz tega, kar imajo, najboljše. Srečna je usoda, če se v krogu onih, s katerimi smo se dvignili in se borili, postaramo in umremo.

Slednjič: bodite skromni in drzni. Ljubiti, preudarjati, delati, zapovedovati, vse to je težko. V teku svoje zemске eksistence se ne boste v ničemer tako spopolnili, kakor ste sanjali v mladosti. Čepčav se vse te stvari zde težke, vendar niso nemogoče. Te naloge so pred vami izpolnila že nešteta človeška pokolenja. Čemu se bojite? Vloga je kratka in občinstvo umrljivo, kakor ste vi.

—ip

Ko je Milord Marlborough stal z nekim prijateljem in nekim nečakom, je topovski strel raznesel možgane temu prijatelju ter obrizgal z njimi lice mladeniču, ki je v grozi odskočil. Marlborough mu de neustrašeno: »Hej, gospod, osupli se zdite?« — »Seveda,« jekne mladi mož in si obriše obraz, »čudim se, da mož, ki ima toliko možganov, po nepotrebem stoji v tako nekoristni nevarnosti.«

Chamfort

S tem je treba računati, da ni nobenega stanja, ki ne bi imelo svojih težav: takšno je pač naše življenje: nič čistega, vse pomešano. Občega zakona bi se hotel iznebiti, kdor bi stremil po stalni sreči.

Gospa de Lambert

E. Justin

Tiger (lesorez)

PARCELA 32

Ernest Pérochon

V sobi je bilo zbranih kakih šestdeset ljudi. Stari možje z rdečimi obrazi in gladko obritimi lici, nekaj »reklamiranih« z belimi trakovi na rokavih, en dopustnik v bojni uniformi ter štiri ženske s ploščatimi čepicami na glavi. Na učiteljevem pultu je gospod Boureau razgrnil svoje papirje in postavil sveče na pravo mesto. Iz mesta je prišel odvetnik, zelo lep odvetnik. Imel je z zlatom okvirjen monokel, bele rokavice in suknjo rezervnega častnika.

Odvetnik se je naslonil s komolci na pult. Videti je bilo, da se imenito zabava z opazovanjem posameznih kmetov. Pravkar je vzel na muho majhnega, boječega kmeta, ki se je plašljivo stiskal v kot, ter mu je s porogljivim obrazom molil listič. »Vzemite, očka, če boste to prebrali, boste gotovo dobili veselje do dražbe!«

»Zelo sem počaščen, toda ne znam brati... pa tudi denarja nimam več.«

»No, no! En oral ali dva, to vendar še ni mnogo. V nogavici bo že še par tolarjev.«

»Prejšnji mesec sem že kupil, spoštovani gospod... zemljo pri Benaugeju in še hišo zraven... sto osemdeset tisoč frankov je zneslo...«

»Sto in...«

»E, da, dragi gospod! In še stroške povrhu, to je denar!«

Odvetnik je sedel in se ni več premaknil. Notar pa se je skrivaj smejal za svojimi papirji.

»Prva parcela... Ponudba: tri tisoč frankov! Tri tisoč dvajset! Prvič! Drugič... tretjič in zadnjič!«

Nihče se ni oglasil, toda notar je ostal miren. Tudi druga parcela, ki je bila na ponudbo za dva tisoč sto frankov, ni našla interesentov. V ozadju sobane so se slišali glasovi. »Cahej! No, Cahej!«

Mlekar se je okrenil proti njim in se pačil, kakor je bila njegova navada v podobnih primerih. Z napol priprtimi očmi je stresel glavo in se zvito zresnil. Zdelo se je, ko da bi hotel reči: »Le počakajte! Boste že videli!«

Ko je bila na ponudbi tretja parcela, je Mazureau dvignil glavo. Njegovi pogledi so urno begali po sobi. Nihče se ni oglasil. Notar je hitro izklicial zadnjo parcelo in potegnil iz žepa ščipalnik, da si ogleda svoje ljudi.

»Dragi prijatelji,« je rekel kratko in odločno, »ne bodite šeme... Dobro vem, da bi jo vsi radi imeli... Začel bom torej znova, toda zaračunal vam bom sveče, ki gore zaradi vas predolgo... to mi lahko verjamete!... Prva parcela! Ponudba: dva tisoč pet sto frankov!«

Še preden je končal, je zavpila ena izmed žensk: »Dva tisoč pet sto dvajset!« — »Štirideset!« — »Šestdeset!« — »Dva tisoč šest sto!«

Dražili so s pravo naslado. Ko je ostalo pri pet tisoč frankih, je dobil kos zemlje visoki stari kmet, ki je cenil državne papirje čez vse na svetu. Ženska, ki je sodražila, je vsa rdeča od jeze trdo stopala k vratom. Na kamenitem pragu so klopotala njene coklje in slišalo se je, kako je mrmrala o »hinavski svojati«.

Zaradi skoposti drugih kmetov, ki so prišli z Mazureaujem iz gole radovednosti, je šla druga parcela za šest tisoč frankov.

Tretja je bila skoraj prodana za tri tisoč pet sto, ko je slednjič spregovoril Mazureau: »Tri tisoč pet sto dvajset!«

In ples se je začel znova. Trojica se je borila: Mazureau, neki »reklamiranec« in še nekdo, čigar glas se ni slišal, ki pa je dal notarju razumeti svoje ponudbe z znaki.

Ko so prišli do štiri tisoč, se je »reklamiranec« — bil je Honoré z Velike kmetije — v svoji klopi obrnil. Ko je zagledal Mazureauja, mu je lahko namignil in umolknil.

Nevidni kupec je dražil naprej. Ko je po nenavadnem skoku za celih petdeset frankov prišlo do pet tisoč, je Mazureau segel po svoji tobačnici.

»Pet tisoč dvajset!« je rekel notar. Mazureau je sklonil glavo. Njegov pogled je obvisel na Bernardovem obrazu. Deček je bil bled in je krepko tiskal zobe. V njegovih očeh pa so bile solze.

Tedaj je ded zaklical s ponosnim glasom: »Pet tisoč sto!« Njiva je bila njegova.

Ko je bila prodana zadnja parcela, je stopil Mazureau na dvorišče, kjer so že stali »reklamiranec« Honoré, Mazureaujev svak Sikot in več starih kmetov. Honoré je segel Mazureauju v roko in mu čestital. Mazureau jim je ponudil odprto tobačnico, toda Sikot se ni poslužil, temveč je suhoparno dejal: »Tobaka mi ne manjka!«

Istočasno je s sovražnim pogledom ošvignil Mazureauja. Sikot je bil širok in košat, njegov obraz je bil sila rdeč in ne baš prijazen.

Ko so drugi odšli, se je postavil tik pred Mazureauja. »Ti si torej pri denarju, če lahko kupuješ zemljo?«

»Hotel sem pač dobiti parcelo... in si ne bom izposodil pri tebi denarja, da jo plačam.«

»Tudi jaz sem jo hotel dobiti.«

»Jaz te nisem oviral pri dražbi!«

»Jaz sem dražil!«

Mazureau ga je nezaupno pogledal. »Ti si bil to?«

»Jaz sem bil!« Trenutek sta molčala oba in dihala kot rokoborca. Mazureau je prvi spet spregovoril: »Odkar te poznam, se nisi nasproti meni nikoli drugače...«

Sikot je siknil: »Stari slepar!«

Mazureau je z urno kretnjo odrinil Bernarda. Svaka sta si pogledala v oči.

Oba sta se oženila isti dan z dvema sestrama, pa se nista nikoli imela rada. Topo sovraštvo je telo v obema že od mladosti in bi se bilo že davno razvnelo, da ni bilo blažilnega vpliva njunih žena. »Slepar! Kar naenkrat imaš denar! Torej so minuli časi, ko si prodajal polja svoje pokojne stare?«

Mazureau se je sklonil k majhnemu možu: »Koliko mi plačaš za moje njive pri Brúlonu?«

Sikot se je vidno prestrašil: »Za tvoje njive pri Brúlonu?«

»Da, koliko mi daš zanje? To moraš pač povedati meni samemu, namesto da govoriš o tem z notarjem. Sikot, ti si namreč o tem govoril z njim! Ti seveda niti malo ne slepariš! Nemara delaš zato, ker sva si v žlahti?«

Sikot se je jezno stresel: »V žlahti? Med nama ni sorodstva!«

Mazureau je nadaljeval z zaničljivim nasmehom: »Mojih njiv ne boš ti dobil... Toda kdo ve, če ne bom lepega dne kupil jaz tvojih, Sikot iz la Baillargèreja?«

Po tej grožnji se je vzravnaval in odšel, preden je mogel Sikot odvrtniti: »Slepar! Slepar!«

Honoré je na deželni cesti dohitel Mazureauja. Ponovno mu je čestital

k nakupu. Zemlja leži na dobrem kraju, ni težko priti do nje in marsikateri kmet bi jo imel rad.

»Tudi ti bi jo bil rad kupil,« je pripomnil Mazureau.

»Tega vam ne tajim, toda pred vami sem odnehal.«

»Hvala ti, Honoré. Sikot je ravnal drugače, zato jo moram plačati tako drago.«

S težkim in očitajočim glasom je Mazureau pristavil: »Na vsak način je cena dražja od one, ki si jo plačal ti mojemu ubogemu, pokojnemu fantu gori pri Jauneriji.«

»Mislite, da je res tako, Mazureau? Za takratni čas je bila draga. Zemlja, ki ste jo zdaj kupili, bi bila pripravnejša zame... ker meji na mojo kmetijo, Jaunerija pa leži daleč zunaj v ravnini.«

Mazureau je obstal, da izkoristi ugoden trenutek. »Poslušaj Honoré, je dejal, »ali bi mi prodal nazaj polja pri Jauneriji?«

Honoré je zardel liki šolski otrok, če ga zalotiš pri laži. Kratko in suho je odgovoril: »Ne!«

Približali so se Mazureaujevi hiši. Evelina je bila na dvorišču. Honoré ji je voščil dober dan in ji sledil z očmi. Že je bil napravil korak, da odide, ko je rekel: »Veste, Mazureau, Jaunerije ne morem prodati, kakor ne morem prodati drugih svojih njiv. Nisem izmed onih, ki prodajajo svojo zemljo, saj razumete to...«

»Da, razumem! Govoriš tako, kakor mislim sam.«

»Ne rečem, da bi se ne mogel sporazumeti z vami... Treba je počakati.«

»Stopi z menoj noter!« je rekel Mazureau.

Dalje prihodnjič

Ali res »živi mrličiči?«

Dr. Fran Göstl

Časopisi radi nazivljejo bolnike v umobolnicah »žive mrličiče«. Ta priljubljena fraza razodeva povsem napačno naziranje in more itak neopravičeno slabo ljudsko naziranje še bolj okrepiti in potrditi domnevo, da so umobolni zares neozdravni in izgubljeni za življenje. Čeprav moramo priznati, da to za mnoge slučaje, žal, res velja, vendar je za večino neresnično. Upati smemo, da se bo v bodoče število neozdravnih še bolj zmanjšalo, saj imamo tudi v psihiatriji vedno lepše uspehe.

Pri mnogih bebastih otrocih, ki so prej veljali za docela izgubljene, se je s primernim poukom in vežbanjem dosegel vsaj ta uspeh, da so postali usposobljeni za lažja mehanična dela (pletenje in podobno). Žal še nimamo posebnega zavoda za težko idiotične otroke, kjer bi se vzgajali v tem pogledu v mnogo večji meri, kakor jim jo more nuditi hiralnica.

Ko je nekako pred štiridesetimi leti omejil Kraepelin najpogostejšo obliko obolenja »dementia precox« ali shicofrenijo, so smatrali prognozo za povsem neugodno. Ko mi je pred skoraj tridesetimi leti prijatelj dr. Starlinger, takratni ravnatelj zavoda Mauer Öhling, razkazoval zavod, mi je omenil, da v zelo kratki dobi obstoja te moderne umobolnice opaža, kako dobro vpliva zaposlenost bolnikov in da dosega pri tej bolezenski obliki glede na zboljšanje mnogo ugodnejše rezultate nego v starem dunajskem zavodu, kjer so bili bolniki obsojeni na brezdelje. Kakih petnajst let pozneje je

dr. Berze, ravnatelj zavoda Steinhof (Dunaj) — Nemeč slovenskega pokolenja, kar mi je nekoč sam povedal — publiciral obširno razpravo o ozdravljenih shicofrenikih. Daljnosežna izboljšanja in začasna ozdravljenja sem pri naših bolnikih opazoval tudi sam. Danes pa se tudi težki shicofreniki medikamentozno lečijo in večkrat z lepimi uspehi. Koliko bodo dovedli do trajnejšega izboljšanja ali celo ozdravljenja, bo pokazala prihodnost, kajti poskusi so šele v prvih pričetkih.

Tudi pri božjastnikih je medikamentozno zdravljenje večkrat dovedlo do zelo ugodnih uspehov.

Progresivna paraliza, ki je prej veljala za absolutno neozdravljivo, dasi je kazala včasih zelo izražene remisije (začasna izboljšanja), se je po malaričnem zdravljenju, uvedenem po prof. Wagner-Jaureggu na Dunaju, izkazala kot bolezen, ki je izgubila svoj pogubni sloves. Že l. 1927. je Kraepelin v svoji epohalni Psihijiatriji navajal rezultate raznih psihiatrov v tej zadevi, ki izkazujejo 22% lažjih remisij ter 24% daljnosežnih izboljšanj z omogočenjem zopetnega poklicnega dela. Četudi se pri nekaterih ponovi po več letih obolenje, je vendar ta uspeh izredne veljave.

Glede na velik napredek v zdravljenju umobolnih — zlasti ako se posreči med ljudstvom omejiti alkoholizem in sifilitiko, dva najvažnejša povzročitelja ali vsaj pospeševalca duševnih obolenj — smemo pač opravičeno oporekati nazivu »živi mrliči«.

Nadloge kapitana Bligha

Znana ameriška tvrdka Metro Goldwin Mayer je filmala punt na ladji »Bounty« in dosegla velik uspeh. Charles Laughton, angleški zvezdnik, je predstavljal junaka prigode, kapitana Bligha. Del te dogodivščine naj tu obnovimo..

Kaj je bilo vzrok za pobuno? Bligh je bil odličen pomorec, ali znan trinog. Njegova strogost je bržkone pripravila posadko do upora. V svojem spisu sicer namiguje na drugi povod: moštvo se je zahotelo po slastnem raju na Tahitiju. Okusilo je ta paradiž. Kralj Jurij III. je bil naročil Blighu, naj si oskrbi kruhovcev in preizkusi možnost, ali bi se dalo to drevo uvesti v druge predele. »Bounty« je opravila svojo nalogo in odpeljala precej čvrstih mladik.

Na šibki ladji so prevozili 6000 km mimo Fidžijev, potlej med Novo Kaledonijo in Novimi Hebridi, v ožino Torres, pristali na severu Kraljičine dežele in nato proti Timoru. Upor se je vnel 28. aprila 1789. Kristjan, načelnik vstašev, je z nekaterimi tovariši ob zori stopil v kabino spečega kapitana, ga zvezel in mu pod smrtno kaznijo ukazal molčati. Častniki in moštvo, ki se niso pridružili zaroti, so stopili v ladjico dolgo 7 m, široko 2 in globoko 1 m. S seboj so dobili nekaj zaloga, pitne vode in štiri krivce za pristajanje. »Bounty« (po naše »Dobrota«) je odrezala vrv in odplula proti Tahitiju, izpostavljeni Bligh in 19 tovarišev pa so veslali proti otoku Tofoi, okoli 50 km daleč. Kapitan je mislil tu preskrbeti živeža, nato odjadrali proti Tongatabuju, poglavitnemu osredku tega otočja, kjer je poznal kralja Pulaha, da doseže kak otok v Indskem oceanu.

Na Tofoi so si nabrali kokosovih orehov, sadežev krušnega drevesa in si nalili vso posodo s pitno vodo. Domačini, skraja prijazni, so se po malem premislili in hoteli čoln na suho potegniti. Treba je bilo groziti in še

silo rabiti. Pri kretanju ob odhodu se je neki mornar smrtno ponesrečil, tako da je ostalo samo še 18 tovarišev. Zares čudovito pa je to, da v naslednjih 41 dneh plovbe navzlic nevihtam, trajnemu deževju, ledenemu mrazu ponoči in neznosni vročini podnevi, tudi navzlic jako nedostatni hrani, ki jo je bil poveljnik porazdelil na kakih 60 dni, ni umrl nihče in so se po primernem počitku in skrbni negi vsi možje skoraj opomogli. V Timor so prispeli kot okostnjaki, da so otočani kar ostrmeli od groze in ganotja.

Po napadu Tofoancev se je bil Bligh odrekel misli, da bi obiskal Pulaha na Tongatabuju. Drzovito se je odločil kreniti naravnost proti Timoru, kjer se je smel zanašati na resnično pomoč. Iz Tofoe do Timora je okoli 6000 km v zračni črti, toda čoln, ki je moral proti vetru križariti, je v istini prevozil trikrat toliko, kar pomeni izreden uspeh. Na moža je prišlo unča kruha in pol litra vode na dan. Trnkov so imeli, a zasačili niso nobene ribe, pač pa so v bližini otočkov tu pa tam ujeli kako morskico ptico. Vode pa ni zmanjkalo. Blighov dnevnik omenja 16 nepretrganih dni dežja. Bolj ko viharji so plohe pretile potopiti barko in moštvo je moralo venomer vihteti črpalko.

Bligh si ni jemal nikoli večjih obrokov nego katerikoli pomorščak. To mu je utrdilo ugled. Že v početku plovbe se je pričela huda ura. Kruh so shranili v tesarjev zaboj, da ga ne doseže morska voda. Vse predmete, ki jih niso neogibno potrebovali, so pometali čez krov, vendar so bili še vedno od sile na tesnem. Najhujše pa se jim je zdelo, ostati po cele tedne v mokri obleki. Kapitan jim je dal navodilo, naj premočena oblačila tedaj pa tedaj potisnejo v morje in jih ožamejo: otrdela oprava je yzbujala občutek, kakor bi bila suha. Medtem ko je polovica oseb spala, so druge krmarile. Če je vreme dopuščalo, so porabili kako dopoldne za korenito čiščenje broda.

20. maja je bila posadka tolikanj izčrpana, da je Bligh obupaval. Po velikem naporu in novem neurju je čoln priplaval v območje Nove Gvineje in plovba se je olajšala. Severna obala Kraljičine dežele je bila že blizu. Dne 29. maja so se izza Tofoe prvič izkrcali na kopno, na otoček, ki ga je Bligh krstil *Restauracion* v spomin na vzpostavitev Karla II. Tu so našli človeške sledove: dve kolibi in ostanke ognja. Po pečinah ob bregu so našli ostrig in drugih školjk. V soboto 30. majnika so se čutili dokaj bolje. Nanosili so si vode in zalogo kamenic. Nasproti otočku so se na celini pokazali domačini oboroženi s sulicami. Njih nameni so bili videti prijateljski, vendar Bligh rajši ni plul po ožini. Krenil je vzdolž obale in jim spotoma dajal prijateljske znake. Preden se je spet naperil proti Timoru, se je izkrcal na večjem otoku, kjer so tovariši ujeli nekoliko ptičev. Moštvo je bilo vnovič izvrstne volje. Najbolj jih je okrepilo to, da so nekaj noči prespali na suhem in v zavetju. Na krovu pa se je dobra volja razpršila zaradi mraza in mokre obleke. V naslednjih dneh se je marsikdo pritoževal zaradi oteklih nog. Vsem se je poznala skrajna oslabeledost. Zdravnik je bil najhujše bolan.

12. junija se je prikazalo obrežje Timora kakih 10 km daleč. Ne vede, kje stoji nizozemska prestolnica, je zavil Bligh proti jugu. Na srečo je našel domačega privodnika, ki je privedel čoln v Kupang. Guverner je prav dobrohotno sprejel nesrečneže. Na krovu je ostalo živeža še za 5 dni. T. G.

Človek more vse izumiti, samo ne umetnosti, kako biti srečen.

Napoleon Bonaparte

Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima

Doudart de Lagrée (1823—1868) je mož, ki je pridobil za Francijo Kambodž. Spočetka je potoval po Grškem, pozneje ga je zaneslo v Fnom Peneh, ko se je uprizoril kazenski pohod proti prekanjenemu, krutemu anamskemu cesarju Tu Duku, pod poveljstvom admirala De la Grandière. V Saigону je ta poveril Duudartu nalogo, naj preišče Kambodž.

Spretni diplomat in starinoslovec je mojstrski posnel preteklost te dežele: »Kambodž je bil ob našem prihodu med dvema močnejšima sosedoma, ki se že dve sto let pulita za ta plen.« To sta Siam in Anam. Navzlic angleškimi spletkam se je francoskemu poslanstvu posrečilo, s poštenjem in plemenito udvorljivostjo pridobiti zase kralja Norodoma, ki je bil dotlej pravcati ujetnik siamskega mandarina.

Čim je Daudart uredil notranje razmere v Kambodžu, je organiziral misijo, ki naj bi bila raziskala tek reke Mekonga. Spotoma pa je v Tung Čuenu obolel in umrl za uljesom v grlu. Ostali raziskovalci so prodrli do Jancegkjanga, kjer jih je zaustavila muslimanska vstaja. Večinoma so ti možje precej mladi plačali s svojim življenjem to ekspedicijo. Doudart je prevedel »Kraljevsko kambodžansko kroniko«. Na srečo njegovi prijatelji niso izpolnili njegove poslednje volje, naj namreč sežgo njegove »skromne« tr

Nežna ženska

Katherine Mansfield (1889—1923) pripovednica, odlična zastopnica impresionizma in kratke zgodbe (short story), se je rodila v Wellingtonu na Novem Zelandu pred 50 leti. Konec svojega življenja je prebila po Franciji, kjer je iskala zdravja svoji bolezni. Posebno je ljubila francoski jug, a tudi Pariz in okolica sta ji bila močno pri srcu: v Fontainebleauju jo je odnesla zlokobna kobila v polnem cvetu, kakor se izraža njena nekrologinja Solange-Rosenmark. Rahločutna pisateljica del kot Bliss (Blaženost) ali The garden party (Domača veselica na vrtu) je zapustila obilo pisem, izdanih pod naslovom Journal.

Mansfieldova je doživela dramske noči l. 1915., ko so nemški avioni obsipali francosko prestolnico s svojimi »bomboni.« Pismo z dne 22. 3. 15. se začne: »Pišem vam ob svitu sveče, med tem ko hiša molči vsa mrka in zapeta. Vsi ljudje so po kletih. Pred eno uro je trobenta zatrobila poplah. Obsevniki (žarometi) pometajo nebo. Tupatam gre kdo mimo ali pa beži črna dvokolica... Tedaj pa nenadoma nekaj zares groznega...«

Izvoljencu Jacku piše največkrat prežeta z upom. A kadar je trpljenja le preobilo, se izpoveduje (1918): »Vem, da sem bolna. Rada bi te videla, imela hišo, da bi skupaj živela... in otročička! Nekaj prav mračnega, prav strašnega mi vstaja v duši.«

Ta nežna ženska, ki je izgubila brata v svetovnem požaru, se je iznebila muhastega domisleka na dan hude pomorske nevihte: »Davi sta ob zori torpedorušec in podmornica skušala zapluti v Sredozemsko morje, pa sta se morala vrniti v pristan. Začutila sem silen prezir do njiju. Rekla sem si, da bi ga bill angleški pomorščaki zadržno ovladali. Kajti, veste, Francozom ne bi nikoli prisodila, da morejo voditi čoln, ali zagnati žogo, ali storiti karkoli, kar bi seglo Angležem do gležnjev.« Navzlic tej žaljivi sodbi, ki pa je menda le posledica trenutne razdraženosti, je skupina njenih francoskih oboževalcev proslavila njen spomin v Avonu pri Fontainebleauju.

N. K.

MALI OBZORNIK

Imeli smo ljudi

Grobnica Glasbene matice pri Sv. Križu je sprejela vase telesne ostanke našega nedvomno najbolj liričnega skladatelja-pesnika Zorka Prelovca, čigar skladbe bodo živele, dokler bo prepeval naš narod.

Nisem pevec, čeprav sem bil učeneč očeta »Gorenjskega slavčka«, toda pesmi, komponirane v duhu in s čuvstvom, ki sta bila lastna Prelovčevemu ustvarjanju, so mi bile vedno vzor za presojo slovenske melodije, ki je po moji nestrokovni sodbi precej drugačna od popevk narodnih pesmi, včasih sumljivo podobnih narodnim napevom in spevom velikega soseda onstran Alp. Zato sem z iskrenim veseljem sprejel l. 1923. ponudbo, da prevzame operno kritiko v tedanjem dnevniku »Jutr. Novosti« Z. Prelovec, ki je opravljal to v naših razmerah dostikrat neprijetno in skoraj vedno nehvaležno delo vneto in vestno. Večkrat je omenil, da ima »sitnosti« zaradi svojega poročanja, odnehal pa le ni. Že takrat je govoril o svojih »Zborih«, v katerih naj bi bila poleg skladb tudi glasbena poročila. Oboje uresničil in na oboje je bil ponosen (gl. Zis knj. X., str. 726).

O Prelovčevem umetniškem delu bo govorila zgodovina naše glasbe. Za slovensko »muzikalno občestvo« so dovolj njegove skladbe »Oj, Doberdob«, »Nageljni rdeči«, »Jaz bi rad rdečih rož«, pa njegovi moški zbori in žalostinke, da bo ostalo njegovo delo na slovenskem glasbenem polju v srcih in grlih naših ljudi.

Prelovec je bil resničen človek. Idealist in realist hkrati, kar je tako skladno pokazal kot urednik »Zborov«. Kdor ga je поблиže poznal — in teh ni bilo malo — ga je spoštoval kot skladatelja-umetnika in ga cenil kot človeka-zasebnika. Neiskrenost mu je bila zoprna in je menda nikoli ni pozabil.

Prelovcu, ki je moral tako rano od nas, vitezu naše pesmi, pravemu slovenskemu človeku in odličnemu sodelavcu naše revije — časten in hvaležen spomin. Iv. Podržaj

V Toplicah pri Zagorju je prenehalo biti za vse dobro vneto srce Matije

Pelka, zglednega učitelja v najglobljem pomenu besede.

Kdor je kdaj hodil tam okoli, je gotovo slišal med domačini pokojnikovo ime. In če je vprašal po njem, je zvedel, da je nadučitelj, da ga imajo radi otroci, še bolj pa odrasli, in da skoraj ni človeka, kateremu ne bi bil izkazal dobrote ali vsaj usluge. Značajan človek, iskren narodnjak — kar v naših časih ni samo ob sebi umevno — naprednega prepričanja in zmerom pripravljen v svoji dolžnosti in dobrotljivosti, je živel pokojnik svoje polno življenje, posvečeno izobrazbi mladine, pomoči odraslim, resnični blaginji naroda in domovine, v sreči in ljubezni svoje družine.

Bodi ohranjen šolniku in značajnemu človeku Matiji Pelku, zvestemu naročniku našega obzornika, trajen spomin. —ip

Iz filmskega sveta

Podnebje v kinu

Temu ali onemu je žal po nemem kinu, sedmi umetnosti, to je umetnosti, ki je bila res različna od drugih. Pol sen, pol stvarnost. Po dnevnem napornu te je uvajal med tihe prikazni, nočne pošasti. Buden si zdrknil nalahno v deželo sanj in spanja. Pri zvočnem filmu ni več tega. Njegova estetika se določa razlikuje od mutastega. Govoreči film so hoteli nekateri zenačiti z gledališčem, a ne po pravici. Kino je pred vsem umetnost, ki se izraža s podobami. Dramatika je kratka in jedrnata, kinematografika utegne biti razvlečena, da ustvari potrebno ozračje.

Spričo te sposobnosti, da razteguje, kopiči podrobnosti, se zadržuje na potu — namesto da bi tekel naravnost k razpletu — se kinu pogosto obnese, da premлади snovi, ki so se nam zdele od sile omlačene, prežvečene.

Tak predmet obravnava ameriški trak *Boy-woman* (Zena-otrok), ki nosi v francoskem prevodu naslov *Frou-frou*. Vsebina je kaj vsakdanja. Koli-

kokrat smo v gledališču že videli zakonolomsko ženo, ki se je skesana vrnila k ognjišču, jetičnike v borbi z bedo, detinske Evine hčere, ki so brezskrbno sejale zlo! In vendar sodi Otroška žena med najljepše filme zadnjih časov.

Na obrabljeno tvarino je uprizarjalec vpletel ganljive, mične slike iz Novega Orleansa. Staro naselniško življenje se budi pred nami: velika, udobna stanovanja, koder se sučejo in smučejo številni sužnji, večerna molitev, ki jo vodi gospodinja, prizori pred sodiščem, kjer obtoženci streljajo s samokresom in mečejo nože, kjer odvetnik hladno ubije morilca, ki je pobegnil... Nobe-na slika se nam ne zdi predolga. Z nji-mi se ostvarja klima ali podnebje, kakor se glasi danes strokovni izraz. Uprizarjalcu je v znatno pomoč izvrstna umetnica, Luiza Rainer, prav tista, ki je predstavljala plaho, ponižno, grdo osebo kitajske junakinje v Dobri zemlji. Sijajno tolmači detinsko žensko in mnogo prispeva za zmago novega filma.

N. K.

Stvarce, ki ugajajo

Ta naslov za novo rubriko ni izviren. Vzet je po knjigi francoskega književnika E. Berra (1888—1923), ki je zbral pod tem naslovom svoje opazke iz vsakdanjega življenja. Berr si je med vojno stekel zaslug, ker je osnoval več načinov, kako so tolažili in zabavali borilce v strelskih črtah.

Pariški »Odbor za varstvo interesov Kameruna« je sprejel resolucijo, v kateri je izražena neomajna volja prebivalcev Kameruna in Toga, da se ne bodo nikoli dali spraviti pod oblast kake države, ki »izpričuje preziranje črne rase«.

Na ta sklep črncev je izšlo v Berlinu službeno poročilo, ki pravi med drugim: »Trojice belih ali črnih ljudi, ki so sprejeli ta sklep, spričo vrednosti njih osebnosti ni treba vzeti preveč resno. Vsekako so bili ministri in po demokratskih običajih spet lahko postanejo.« Nato pravi poročilo, da domačini, ki so uživali nekoč nemško zaščito, pač ne soglašajo s sklepom pariškega odbora in da so črnici zaradi nemških dobrot pred vsem svetom naklonjeni nemški državi.

Poročilo se konča z besedami, da »omogoča nacionalno socialistično poznanje rasnih temeljev ravnanje s črnici, ki je primerno njih naravi.«

Skur Ilis

Novo zdravilo za malarijo

Po mnogoletnih poskusih je uspelo pridobiti novo zdravilo za malarijo. Z njim je mogoče ob istočasni uporabi znanega atebri-na ozdraviti to mrzlico v petih do sedmih dneh. Zdravilo so dali ime certuna.

dr

Marsikakega človeka je sama njegova obleka. Drugega je sam njegov nagon. Tretjega je sama njegova denarnica. Duša pa je pogostoma tako skrita, da se more komaj tu pa tam pojaviti.

Nino Salvaneschi

Apnovita hrana

Psi čutijo potrebo po apnoviti hrani. Zlasti mlade živali jo potrebujejo za gradnjo svojih kosti. Zato se moramo pri prehrani psov ozirati tudi na to važno okolnost.

Najprimernejše je, da uporabljamo za prehrano mehke hrustance, med katerimi so v prvi vrsti uhliji, sapniki ali dušniki in grgavci, ki jih je treba prej skuhati.

Kadar nimamo teh na razpolago, vzemimo mehke in rahle telečje kosti, ki jih pes, če so kuhane, prav tako lahko zdrobi. Paziti moramo, da pes ne pride nikoli do govejih kosti, od katerih žival lahko odlomi le drobce, ki so zelo koničasti in morejo povzročiti precejšnje prebavne motnje ali celo rane v želodcu in črevju. Isto velja za cevaste kosti perutnine. Če jih žival razdrobi, so koničaste kakor igle in lahko povzročijo hude bolečine.

Starim psom ne smemo dati preveč kosti, ker je njih prebava že počasna. Sploh pa kosti ne pospešujejo prebave.

Kdor ne more hraniti psa s hrustanci in mehкими kostmi, mora nadomestiti pomanjkanje apnovite hrane na drug način. To velja predvsem za mlade živali.

kg

Obvestila uprave

Cenjeni naročniki, ki še niso poravnali tekoče naročnine, naj blagovolijo storiti svojo dolžnost čimprej, na vsak način pa pred potekom prvega četrtletja. S tem bodo prihranili nepotrebne stroške sebi in nam. Poslužijo naj se svojčas priložene položnice Poštne hranilnice v Ljubljani ali pa naj kupijo položnico Poštne hranilnice in vpišejo št. našega ček. računa 10.540 ter ime računa: »Življenje in svet«, uprava, Ljubljana.

Ker naša revija ni pridobitno podjetje in ne prejema kot neodvisen in samostojen obzornik nikakih subvencij, prosimo vse naročnike, zlasti nove, da točno plačujejo naročnino, kakor so navedli v naročilnici. Prosimo jih tudi, da skušajo širiti revijo med svojimi prijatelji in znanci, ker nam inseriranje v dnevnikih povzroča velike stroške. Pripravljeni smo pošiljati za letos vsakemu, ki nam pridobi tri nove stalne naročnike, revijo popolnoma brezplačno kot nagrado. Čim več bo naročnikov, tem boljša, lepša, obsežnejša, pa tudi cenejša bo revija. Sporočite nam natančne naslove onih, ki bi se radi naročili na naš obzornik.

Nekaterim, ki še niso naši naročniki, smo poslali to ali ono številko na ogled. Kdor se ne namerava naročiti, naj bo tako ljubezniv in naj nam vrne številko nepoškodovano, da moremo ustreči novim naročnikom.

Imena nagrajencev iz tretje serije bomo objavili v prihodnjem zvezku.

Uprava »ŽIVLJENJA IN SVETA«

Ljubljana, Aleševčeva 16

Najbolj radioaktivno kopališče v srednji Evropi (467'03 Machovih enot) z mineralno vodo 59'3°C. Znamenite blatne kopeli z originalnim blatom (šoto)

Banovinsko
zdravilišče

TOPUSKO

Kopališčna sezona se prične prvega aprila in traja do konca oktobra. Glavna sezona od petnajstega junija do enaintridesetega avgusta

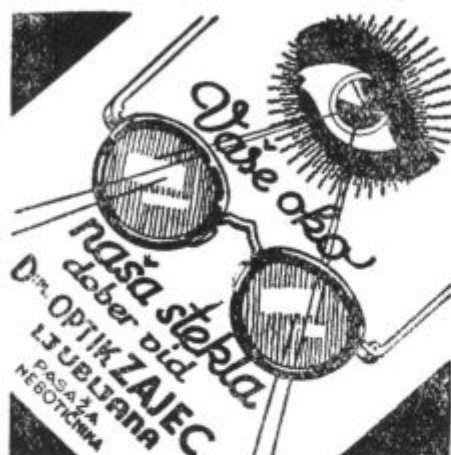
Naročniki in čitatelji!

Tvrdke, katerih oglase prinaša revija »Življenje in svet«, so v vsakem oziru priporočljive. Zato krijte svoje potrebe pri njih. Pri vseh naročilih se sklicujte na »Življenje in svet«, tako boste koristili sebi in svoji reviji!

Poverjenike

v vseh večjih krajih Slovenije
iščemo

Pism. ponudbe na upravo „Življenja
in sveta“, Ljubljana, Aleševčeva 16

*Žolni kamen
bo odstranjen
v najkrajšem
času!*

Sargov
KALODONT
proti zobnemu kamnu

SANATORIJ V MARIBORU

Gosposka ul. št. 49
Telefon 23-58

je najmoderneje urejen za operacije. Zdravilni aparati: ENTERO-CLEANER za črevesne kopeli; DIATERMIJA za električno pregrevanje v globini; TONIZATOR za poživljanje udov; ŽARNICA 'HALA' za akutna vnetja; VIŠINSKO SONCE za obsevanje. Oskrbnina:

I. razred 120 din, II. razred 80 din na dan.

Priporoča se KNJIGOVEZNICA

Ivan Bonač

Ljubljana, Knafljeva ul. 2.

Zahtevajte povsod specialitete firme

Originalni Fruškogorski
biser, chasselas Tokaj
Angevine, črno vino
„Rekord“, manastirsko
slivovko, ker so v ka-
kovosti neprekosljive!

B. MOSER

veletrgovina z vinom
ZEMUN, Moserjeva ul. šte. 1

**DUBROVAČKA PLOVIDBA A. D.
DUBROVNIK**

Brzjavni: „Dubroplov“ — Dubrovnik

Potujte na jugoslovansko riviero

preko Sušaka, Benetk in Splita
v Crikvenico, Rab, Šibenik, Hvar, Makarsko, Korčulo,
Dubrovnik, Hercegnovi, Kotor in Budvo
z luksurioznimi parniki „Kralj Aleksander I“ — „Kumanovo“
„Dedinje“

Brze proge: od 1. aprila do 15. oktobra

Odhod iz Benetk: torek in petek ob 24.00 uri.

„ „ Sušaka: sredo in sobota ob 16.00 uri.

„ „ Splita: četrtek in nedelja ob 9.45 uri.

torek, sredo in nedelja ob 21.00 uri

Povratek iz Dubrovnika: ponedeljek in četrtek ob 8.00 uri

petek in nedelja ob 22.30 uri

Turistična proga: od 15. maja do 30. septembra

Tedenska sedemdnevna potovanja iz Benetk in Sušaka do Kotora in nazaj.
Odhod iz Benetk v nedeljo ob 22.00 uri, iz Sušaka v ponedeljek ob 10.30
uri, povratek iz Dubrovnika v petek ob 2.00 uri

Informacije in brezplačni prospekti se dobe pri potniških uradih ali pri
ravnateljstvu družbe v Dubrovniku

Priporoča se

Štefan Kraut

carinski posrednik

v Mariboru, Aleksandrova cesta 51
(nasproti gl. kolodvora) Telefon 23-03

V carinsko špediterski stroki sem si pridobil v teku dvajsetih let bogatih
izkušenj, zato vam lahko najboljšo postrežem. Informacije dobite brezplačno